

ВИБІР СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Анотація. Розглянуто наявні види систем оподаткування в Україні, їх особливості та відмінні риси, визначено переваги та недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування, що дозволить визначитися з вибором системи оподаткування у процесі створення суб'єкта господарської діяльності.

Аннотация. Рассмотрены существующие виды систем налогообложения в Украине, их особенности и отличительные черты, определены преимущества и недостатки общей и упрощенной систем налогообложения, что позволит определиться с выбором системы налогообложения при создании субъекта хозяйственной деятельности.

Annotation. The existing types of tax systems in Ukraine are considered, their characteristics and distinctive features, the advantages and disadvantages of general and simplified tax systems are defined that will help to determine the choice of the tax system to create a business entity.

Ключові слова: система оподаткування, фізична особа, юридична особа.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що правильно обрана система оподаткування підприємства, особливо малого, значною мірою визначає кінцевий результат його підприємницької діяльності.

Даній темі було присвячено багато наукових робіт таких вчених, як Кузьмич А. Є., Зозуля С. Л., Кадебська Є. В., Юткін Т. Ф. [1 – 3].

Податкова система України становить сукупність загальнодержавних та місцевих податків і зборів, які вилучаються в порядку, встановленому законом.

Звід законів та підзаконних актів, що регулюють оподаткування України, називається Податковим кодексом [4].

Податкова система – це сукупність податків, встановлюваних державною владою, а також методи і принципи побудови податків.

Метою даної роботи є аналіз позитивних і негативних сторін застосування спрощеної системи оподаткування та обґрунтування вибору оптимальної системи оподаткування з метою мінімізації податкового навантаження для підприємств малого бізнесу.

Предметом дослідження є правильний вибір системи оподаткування з урахуванням недоліків, переваг та специфіки діяльності юридичних осіб чи фізичних осіб-підприємців.

Об'єкт дослідження – загальна та спрощена системи оподаткування, їх переваги та недоліки.

Першочерговим завданням у процесі створення суб'єкта підприємницької діяльності є вибір системи оподаткування з метою ведення ефективної господарської діяльності, оптимізації оподаткування й отримання економічної вигоди.

На даній момент в Україні чинним законодавством закріплені дві системи оподаткування: загальна та спрощена, вибір яких доступний як юридичним, так і фізичним особам-підприємцям.

Юридичні особи та фізичні особи-підприємці на загальній системі оподаткування мають право займатися будь-яким видом діяльності (природно, за умови отримання відповідних дозвільних документів), можуть мати необмежену суму доходу та кількість співробітників.

Характеризуючи загальну систему оподаткування, можна сказати, що остання максимально враховує економічні показники діяльності підприємства – у більшості випадків у платника податків з невисокими показниками доходу не виникає великих податкових зобов'язань. Підприємства, що мають збитки у звітному періоді, часто взагалі не сплачують основних податків (для порівняння: якби такі підприємства знаходилися на єдиному податку, то зобов'язання б наставало незалежно від наявності чи відсутності збитків, а залежно від обсягу виручки).

Юридичні особи та фізичні особи-підприємці на спрощеній системі оподаткування мають деякі обмеження у видах діяльності (наприклад, обмін валюти, реалізація коштовних металів і каменів, діяльність у сфері фінансового посередництва тощо згідно з п. 291.5 ПКУ), також законодавством обмежено кількість працівників і дохід таких суб'єктів підприємницької діяльності.

Особливості оподаткування фізичної особи-підприємця, що перебуває на звичайній системі оподаткування, встановлено ст. 177 Податкового кодексу, згідно з яким підприємці повинні вести облік власних доходів та витрат у Книзі обліку доходів і витрат, а також мати документи, що підтверджують походження товару.

Об'єкт оподаткування підприємця визначають як:

Чистий дохід (об'єкт оподаткування) = Оподатковуваний дохід (виручка у грошовій та негрошовій формах) – Витрати (документально підтвержені, пов'язані з господарською діяльністю підприємця та які безпосередньо стосуються отриманого доходу), тобто за касовим методом. Витрати визначають так само, але до формули їх

У цілому до переваг загальної системи оподаткування, як для юридичних, так і для фізичних осіб-підприємців, належать [1]:

відсутність обмежень у видах діяльності;

відсутність обмежень обсягу доходу й кількості працівників;

більш широка можливість планування та оптимізації оподаткування (внаслідок впливу обсягу видатків на базу оподаткування);

для фізичних осіб – можливість несплати ЄСВ за відсутності чистого доходу;

розмір сплачуваних податків, який прямо залежить від обсягу доходів за звітний період.

У той же час загальна система оподаткування має істотні недоліки:

складність адміністрування (більш суворі вимоги до ведення обліку та складання звітності);

досить високе податкове навантаження, особливо за наявності найманих працівників;

обов'язкова реєстрація платником ПДВ у разі перевищення обороту в 300 000 грн за 12 місяців.

Перевагами спрощеної системи оподаткування для юридичних та фізичних осіб-підприємців є:

простота нарахування єдиного податку;

спрощене ведення обліку і відносна простота заповнення звітності;

звільнення від сплати платником єдиного податку низки податків і обов'язкових платежів;

можливість не використовувати реєстратори розрахункових операцій (для ФОП);

можливість бути платником ПДВ за власним бажанням у разі перевищення обороту в 300 000 грн за 12 місяців (природно, за умовами дотримання максимального обсягу доходу для платника єдиного податку);

скасування доплати 50 % єдиного податку для ФОП за кожного співробітника.

Недоліками спрощеної системи оподаткування є:

обмеження у видах діяльності, обсязі доходу й кількості працівників;

відсутність можливості добровільної реєстрації платником ПДВ у фізичних осіб-підприємців;

негативні нюанси роботи ФОП з юридичними особами на загальній системі (платники єдиного податку 2-ї групи мають право продавати товари юридичним особам на загальній системі, але надавати послуги тільки платникам єдиного податку; тому складність і трудомісткість відстеження не тільки системи оподаткування, але й групи платника, провокує підприємство шукати контрагентів із "загальним" статусом);

розмір податку для платників 1-ї і 2-ї груп не залежить від результатів діяльності;

обов'язкова сплата ЄСВ у мінімальному розмірі для 1-ї та 2-ї груп платників єдиного податку незалежно від результату діяльності. При цьому сплата мінімального ЄСВ платниками 3-ї групи, які сам податок платять залежно від обсягу доходу, є для них перевагою порівняно із системою оплати ЄСВ ФОП на загальній системі оподаткування.

У цілому вищеперераховані особливості, переваги й недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування для юридичних та фізичних осіб-підприємців, безсумнівно, допомагають визначитися з вибором системи оподаткування під час створення суб'єкта господарської діяльності або прийняття рішення про її перегляд, але в кожному конкретному випадку залежно від особливостей і цілей діяльності існує маса нюансів і моментів, розібратися в яких може допомогти лише кваліфікований фахівець.

У подальших дослідженнях автор статті планує зосередити увагу на процесі вибору системи оподаткування з урахуванням специфіки діяльності фізичних та юридичних осіб.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Кадебская Е. В. Особенности налогообложения / Е. В. Кадебская // Наука и экономика. – 2009. – Вып. 2 (10). – С. 22–26. 2. Юткина Т. Ф. Налоги и налогообложение : учебник / Т. Ф. Юткина. – М. : ИНФРА-М, 2010. – С. 158–160. 3. Загальна та спрощена система оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agrocart.com/1725/obshhaya-i-uproshhennaya-sistemy-nalogooblozheniya/>. 4. Податковий кодекс України // Офіційний вісник України від 10.08.2012 р. – № 203. – С. 52–53.